

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 44 * Godina VII * maj/svibanj 2006.

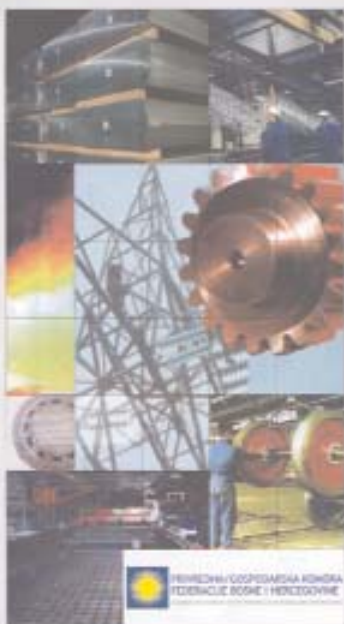
GLASNIK

DRVOPRERADA I ŠUMARSTVO

Prva konferencija klastera

METALSKA I ELEKTRO INDUSTRIJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Promocija kataloga metalne i elektroindustrije BiH

Realizacija projekta

Jačanje kapaciteta za primjenu integralne prevencije i kontrole zagađivanja u BiH

U P/GKFBiH, 25. aprila, održan je sastanak predstavnika Komore sa Tarikom Kupusovićem, direktorom Instituta za hidrotehniku iz Sarajeva, i njegovim saradnicima. Prisustvovao je i Kostas Batos, direktor firme Exergia s.a. iz Grčke

Prisutni su informisani da je, u martu ove godine, započeo sa implementacijom projekat Jačanje kapaciteta za primjenu integralne prevencije i kontrole zagađivanja u BiH koji finansira Evropska komisija, kroz program LIFE za treće zemlje. Projekat izvode Institut za hidrotehniku iz Sarajeva i firma Exergia s.a. iz Grčke. Cilj sastanka je bio da se prezentiraju mogućnosti i ocijeni zainteresiranost Komore za učešće u realizaciji ovog projekta.

Komora je iskazala svoju spremnost za učešće, a da li će biti uzeta u obzir, ostaje da se vidi. Do tada, smatrali smo da privredni subjekti imaju pravo na informacije o Projektu i aktivno uključanje, ukoliko su zainteresirani.

Projekat ima cilj da smanji negativni uticaj industrijskih aktivnosti na ljudsko zdravlje i okoliš promoviranjem upotrebe najboljih raspoloživih tehnika u proizvodnim procesima i jačanjem implementacije integralne prevencije i kontrole zagađivanja kroz dosljedniju primjenu novih zakona o zaštiti okoliša u oba entiteta.

U jednom aspektu projektni tim će raditi sa grupom preduzeća iz prehrambenog sektora, pri čemu su, za fokus analize, odabrane: pivare, mljekare, prerada mesa, prerada voća i povrća i klaonice. Projektni tim će pružiti besplatnu pomoć zainteresiranim firmama da

sprovedu okolinski audit, koji je značajan korak u implementiranju sistema okolinskog upravljanja prema zahtjevima ISO 14001, a koji će rezultirati dokumentacijom koja se može predati kao Zahtjev za izdavanja okolinske dozvole koju su postojeće firme obavezne dobiti do kraja 2008. godine.

Analizom okolinskih audita dobiće se cjelovita slika o tehnikama i tehnologijama koje se primjenjuju u prehrambenoj industriji u BiH, te, koristeći lokalna i evropska iskustva, izraditi dokumenti sa najboljim raspoloživim tehnikama za prehrambenu industriju. Dokumenti će biti stavljeni na raspolaganje industriji za korištenje u definiranju metoda kojima mogu smanjiti nastala zagađenja i ispuniti zahtjeve iz okolinske dozvole.

Pozivamo sva zainteresovana preduzeća iz navedenih sektora da se dobrovoljno prijave i bez nadoknade učestvuju u ovom projektu.

Kontakt informacije:

Voditelj projekta: mr Irem Silajdžić, dipl. inž. okol.

Ured projekta: Institut za hidrotehniku, Stjepana Tomića 1, 71000 Sarajevo, telefon: 033 212-466, faks: 033 207-949, e-mail: irem.silajdzic@heis.com.ba

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Seminar u pripremi

Industrija i okolina BiH u procesu približavanja EU

U okviru šireg programa P/GKFBiH - Udruženje za razvoj okolinskog upravljanja planira organizirati

Jednodnevni SEMINAR "Industrija i okolina BiH u procesu približavanja EU"

Seminar će se održati krajem juna ili početkom jula, u Sarajevu.

Predviđene teme su:

- * Proces približavanja BiH prema EU,
- * Industrija u procesu približavanja države EU,
- * Aktuelno stanje odnosa privreda - država prema okolinskom zakonodavstvu u BiH,
- * IPPC direktiva,
- * SEVESO II direktiva i upravljanje kemikalijama,
- * Modeli međunarodne finansijske pomoći adaptaciji privrede BiH savremenom okolinskom zakonodavstvu.

Na seminaru će izlagati eminentni predavači iz ove oblasti.

Predviđena kotizacija: 350 KM (za članove P/GKFBiH: 250 KM) + PDV, što uključuje odgovarajuću literaturu i prezentacije.

Molimo da iskažete Vašu zainteresiranost i eventualne sugestije za druge tematske oblasti.

Telefon: 033 220 956; faks: 033 217 782

E-mail: n.sehic@kfbih.com

N. Š. - M.

Avdo Rapa, predsjednik
P/GKFBiH:

Odgovorno prići pripremama za privatizaciju javnog sektora

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH smatra prioritetnim da se u narednom periodu utvrde smjernice za restrukturiranje i privatizaciju javnog sektora, te izvrše daljnja usaglašavanja u dijelu carinskih tarifa

Ova komora duže vrijeme posredstvom strukovnih asocijacija predlaže da se izvrši usaglašavanje carinskih tarifa za šta su dostavili konkretne prijedloge, ali su dosad napravljene samo manje izmjene. Izostalo je da se oslobode carinjenja repromaterijali i dijelovi koji se ne proizvode u BiH da bi se domaća proizvodnja osnažila i valorizirala u gotovom proizvodu.

Privatizacija nije završena u značajnom dijelu privrede i u narednom periodu slijede postupci restrukturiranja i privatizacije u dijelu javnog sektora privrede, za šta je potrebno na odgovarajućim nivoima utvrditi strategije, a za neke djelatnosti donijeti i posebne propise, kako bi se zaštitio državni interes i odgovornije ušlo u restrukturiranje i pripreme za privatizaciju, uključujući i upravljačko restrukturiranje.

"Dosad se mnogo stvari odvijalo spontano i neorganizovano što je dovelo do konflikata, a očiti primjeri su Energopetrol, Krivaja Zavidovići i još neke firme", kazao je Avdo Rapa, predsjednik P/GKFBiH.

"Što se tiče sektorskih politika, P/GKFBiH je bila aktivna u oblasti naftne industrije prilikom utvrđivanja Pravilnika o načinu evidentiranja i kontroli prometa naftnih derivata na benzinskim stanicama, a podržava i liberalizaciju uvoza nafte i naftnih derivata", kazao je Rapa.

U šumarstvu je Komora dala doprinos u izradi zakona o šumama na državnom nivou, te zakona o lovstvu, u poljoprivredi oko novih zakona o poljoprivredi i poljoprivrednom zemljištu, kao i podzakonskih akata iz oblasti veterinarstva, uvođenja HACCP sistema na ribogojilištima, te razvojne strategije u poljoprivredi.

Komora u sektoru tekstila i kožarske industrije nastavlja sa animiranjem stranih kompanija i uspostavljanja kontakata sa bh. firmama i u ovom segmentu urađeno je lani najviše - ugovaranjem niz izvoznih poslova.

U oblasti energetike i rudarstva prati se realizacija bilansa energetske potrebe FBiH i Komora učestvuje u definisanju ciljeva energetske strategije FBiH.

Krajem maja bit će održana izborna Skupština P/GKFBiH, kazao je Rapa, dodajući da Komora i u uvjetima neobaveznosti članstva mora zadržati poziciju zastupnika interesa cijele privrede.

U uslovima građenja jedinstvenog ekonomskog prostora morat će se mijenjati sadašnja struktura komorskog sistema, te redefinirati uloga pojedinih nivoa komora u sistemu.

Komorska mreža može i mora funkcionirati i u dijelu ovlasti kao efikasan dio lokalnih, državnih i regionalnih procesa i predstavljati referentsku tačku u kojoj se osigurava uticaj privrednih subjekata na donošenje odluka.

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina VII
Broj 44
Maj/svibanj
2006.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović, Dubravka
Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin
Đikić, Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora
FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d. Sarajevo

Štampa:

"Birograf"

Sarajevo,
Kasima efendije Dobrače 14

Besplatan primjerak

Napredak u provođenju Akcionog plana

Radionica za razmatranje ostvarenog napretka u provođenju "Akcionog plana za suzbijanje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije" u FBiH i RS održana je u Sarajevu, 27. aprila, u organizaciji entitetskih ministarstava za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i USAID-a

Na ovoj radionici su prezentirani koraci koji su poduzeti u cilju suzbijanja svih vidova nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije. Prisustvovali su predstavnici radne grupe koji su izradili Akcioni plan, predstavnici poduzeća šumarstva i drvne industrije BiH, komora svih nivoa, udruženja poslodavaca i nevladinih udruženja, te predstavnici šumarskih fakulteta Sarajevo i Banja Luka, PIU šumarstva oba entiteta.

Vlada Federacije BiH je usvojila ovaj akcioni plan kao i njegovu implementaciju. Zadužila je resorno ministarstvo da sa resornim ministarstvom RS izradi usaglašeni "Akcioni plan za suzbijanje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije u BiH", koji će vlade entiteta predložiti Vijeću ministara BiH u skladu sa obavezama "Petrogradske deklaracije".

U Petrogradu (Rusija) je održana ministarska konferencija 25. 11. 2005. na kojoj su predstavnici BiH potpisali deklaraciju koja se odnosi na pro-vođenje zakona o šumama i suzbijanje nezakonitih radnji u sektoru šumarstva i drvne industrije. Prisutni su bili ministri Rusije, evropskih država, Azije i Evropske komisije.

Akcioni plan ima dva pravca djelovanja:

Unapređenje vanjske kontrole - što podrazumijeva jačanje inspekcijskog nadzora, kao i jačanje samih institucija koje provode nadzor nad zakonitosti u ovoj oblasti.

Interni razvoj Kantonalnih šumskoprivrednih društava.

Osim navedenog, ključna strategija podrazumijeva suzbijanje nezakonitih aktivnosti kroz unapređenje kontrole i pružanja podsticaja legalnim dobavljačima (npr: poboljša-

njem pristupa tržištu kroz certificiranje i transparentan način prodaje drvnih sortimenata). Reforma policije i jačanje pravosuđa doprinijeli bi većoj efikasnosti provođenja zakona u sektoru šumarstva.

Paralelne i podržavajuće aktivnosti su: obnavljanje nacionalne inventure šuma, formuliranje nacionalnog šumarskog programa, promoviranje certificiranja gazdovanja šumskim resursima, zatvaranje poduzeća drvne industrije koja rade bez odgovarajućih dozvola, primjena legislative o likvidaciji i stečaju za poduzeća drvne industrije, privatizacija preostalih poduzeća drvne industrije koja su u državnom vlasništvu, osiguranje obaveze političkih stranaka da objelodane izvore finansiranja, da pravdaju svoje troškove i prihode i da se provodi neovisna godišnja revizija poslovanja, osigurati da vladini službenici i izabrani političari objelodane svoju imovinu i izvore prihoda. Za sve ove aktivnosti imenovana su odgovarajuća ministarstva, uprave, kantonalna šumskoprivredna društva, sa zadatim vremenskim okvirom.

Š. A.

Projekti međunarodne zajednice

Povećanje konkurentnosti bh. drvne industrije

Drvna industrija u BiH predstavlja deset posto bruto društvenog proizvoda i 20 posto ukupnog izvoza, iako realne mogućnosti velikim dijelom nisu iskorištene. Taj potencijal prepoznaje i međunarodna zajednica sa svojim projektima, saopćeno je iz StrikConsultinga.

Business Humanitarian Forum iz Ženeve (BHF) i StrikConsulting, kao lokalni partner implementiraju projekat povećanja konkurentnosti bh. drvne industrije. Pored BHF-a, sredstva za realizaciju i pomoć su obezbijedili i švicarski Program promocije uvoza (SIPPO), švicarska Organizacija za pomoć investicijama (SOFI), Centar za razvoj i kooperaciju pri univerzitetu u Bernu (CDC) i USAID

program podizanja konkurentnosti razvojem klastera. BiH Ambasada u Bernu je pružila podršku ovom projektu.

Nakon uspješne pripreme faze, 11. maja je održan sastanak u Ženevi, u sklopu kojeg su se predstavnici bh. firmi iz sektora prerade drveta susresti sa odabranim partnerima iz Švicarske i nekoliko zemalja Evropske unije (Njemačke, Italije i Austrije). Cilj sastanka je da se uspostave poslovne veze između predstavnika firmi sa obje strane, kako bi se ostvarile nove investicije, uspostavili partnerski odnosi i time otvorila nova tržišta za bh. firme iz ovog strateški važnog sektora.

Predstavnici jedanaest bh. firmi iz oba entiteta su predstavili svoje izvozne proizvode direktno zainteresovanim partnerima. Prezentirana je široka paleta proizvoda, uključujući građevinsku stolariju, kuhinjski namještaj, podne obloge, elemente za parket, lijepljene ploče, montažne kuće i krovne konstrukcije.

Business Humanitarian Forum (BHF) je neprofitna organizacija sa sjedištem u Ženevi, koja za cilj ima promociju održivog ekonomskog razvoja u postkonfliktnim i zemljama u razvoju.

Prva konferencija klastera

Prva ovogodišnja konferencija klastera drvoprerađivačke i šumarstva regije centralne Bosne održana je, 19. aprila, u Zenici

Konferencija je organizirana u sklopu aktivnosti projekta "Podizanje konkurentnosti u drvoprerađivačkom sektoru razvojem klastera" u implementaciji USAID CCA u suradnji sa REZ Agencijom u regiji centralne Bosne.

Cilj ove konferencije je procjena ostvarenih rezultata i dogovor o zajedničkim aktivnostima u sljedećih šest mjeseci, planiranje marketinških i izvoznih aktivnosti, te planiranje aktivnosti u cilju poboljšanja konkurentnosti.

Učestvovali su predstavnici iz oblasti šumarstva i drvne industrije, državnih institucija na svim nivoima, komora na svim nivoima i poslovnih udruženja.

Prezentirani su dosadašnji radovi radnih grupa.

Radna grupa - Pristup kapitalu

Osim tekućih problema vezanih za ovu oblast, prezentirani su i sljedeći koraci vezano za pristup kapitalu: izrada informativnog biltena o postojećim kreditnim linijama, izrada finansijskog priručnika, uspostavljanje instrumenata stimulacije proizvođača, formiranje garantnih fondova za razvoj malih i srednjih poduzeća. Usluge koje bi takva institucija pružala poduzećima, kao i olakšice koje bi stvarale kao direktan rezultat njegovog rada (niža kamatna stopa, duži rok otplate - manji troškovi uknjižbe hipoteke i zaloga).

Radna grupa - Tehnologija

Aktivnosti koje su poduzete u rješavanju problema su: analiza postojećeg tehnološkog nivoa i definisanje potreba, nabavka novih tehnologija kroz obezbjeđenje namjenskih fondova, stvaranje uvjeta za transfer novih tehnologija, formiranje centra za razvoj i implementaciju novih tehnologija.

Radna grupa - Razvoj kvaliteta

Problemi koji su prezentirani u ovoj oblasti vidljivi su kroz neodgovarajući nivo kvaliteta poslovanja i proizvoda, te potreba usklađivanja sa EU standardima. Aktivnosti koje treba poduzeti su: razvoj i imple-

mentacija standarda iz oblasti šumarstva i drvne industrije, obezbjeđenje uvjeta za testiranje i certificiranje proizvoda, uvođenje sistema upravljanja kvalitetom firme, obezbjeđenje subvencije za uvođenje sistema kvaliteta.

Radna grupa - Obrazovanje

Glavni problem koji je identifikovan u ovoj radnoj grupi jeste nedostatak inženjera i odgovarajuće stručne radne snage, a aktivnosti koje treba poduzeti u cilju rješavanja problema su: analiza raspoložive radne snage i potreba industrije, unapređenje srednjeg i visokog obrazovanja, unapređenje praktičnog rada u školama i uspostaviti vezu sa industrijom, unapređenje veza između biroa za zapošljavanje i firmi.

Radna grupa - Marketing

Razvoj marketinga u funkciji povećanja ukupne prodaje i izvoza plasmanom novih proizvoda, te osvajanje novih tržišta su prezentirani kao izazov klastera u oblasti marketinga. Organizirani su nastupi/posjete sajmovima u Zagrebu, Beogradu, Splitu, Birminghamu, program radionica "Made in BiH" sa studentima ALU koju organizira Privredna/Gospodarska komora FBiH, u radu je jednostranični katalog firmi prerade drveta iz FBiH koji radi P/GKFBiH, Projekat REZ agencije "Centar za marketing", obuka u oblasti dizajna za predstavnike drvnog sektora koji vodi Akademija likovnih umjetnosti Odsjek produkt dizajn.

Prezentirano je istraživanje spremnosti bh. kompanija za izvoz, kao i tržište namještaja od punog drveta u EU.
Š. ALIMANOVIĆ

Rasprava

Studija šumarstva i drvne industrije BiH

Vanjskotrgovinska komora BiH organizirala je Okrugli sto "Rasprava o studiji šumarstva i drvne industrije Bosne i Hercegovine" koji je održan 04. maja.

U radu Okruglog stola učestvovali su predstavnici poduzeća šumarstva i drvne industrije BiH, resornih ministarstava svih nivoa, V/SKBiH, Privredne/Gospodarske komore FBiH i Privredne komore RS, Agencije FIPA, USAID-a, GTZ-a, IPSA-Instituta, udruženja šumarskih inženjera i tehničara FBiH i RS.

Kao što je poznato, vlade Austrije i Italije finansiraju izradu ove studije a koordinator u BiH je Agencija FIPA.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika FIPA-e i prezentacije aneksa od domaćih eksperata, uslijedila je rasprava, nakon čega je zaključeno:

- Da je korisno stavljanje materijala I faze projekta "Studije razvoja šumarstva i drvne industrije BiH" na javnu raspravu, kako bi o ovom materijalu svi prisutni dali svoje mišljenje i sugestije;

- Svi prisutni su pokazali interesovanje za izradu studije;

- Da je u studiji korektno obrađeno šumarstvo, a u aneksu o drvnoj industriji ima mnogo propusta i predložene su smjernice koje se trebaju uzeti u obzir: pregled kapaciteta po pojedinim segmentima proizvodnje, podaci o uvozu za 2003., 2004., 2005. i izvozu za 2005., da nam je cilj pokretanje tvornice iverice u BiH;

- Da se u materijalu ne spominje segment standardizacije, certificiranja, akreditovane laboratorije drvne industrije;

- Da je prijevod Studije loše urađen.

Razgovaralo se se bez uvida u projektni zadatak što je i uticalo na tok rasprave. Formirana je radna grupa koja će sve primjedbe pripremiti i dostaviti Agenciji FIPA. Š. A.

Da li će doći do blokade saobraćajnica u FBiH?

Predstavnici asocijacija auto-prijevoznika i taksi vozača iz Federacije BiH održali su, 18. maja, sastanak-konferenciju za štampu, kako bi, preko medija, upoznali javnost sa radikalnim mjerama koje su prinuđeni poduzeti u cilju reguliranja svoga statusa

Već duže vrijeme povlači se problem uslova koje ovi prijevoznici moraju ispuniti kako bi dobili licencu za obavljanje svoje djelatnosti.

Prijevoznici su posebno nezadovoljni odredbom u "Pravilniku o licenci za obavljanje javnog prijevoza u unutrašnjem cestovnom prometu", prema kojoj licencu mogu dobiti samo ako im vozila nisu starija od 15 godina, a u slučaju taksi prijevoznika starija od 10 godina.

U zemljama članicama EU ovakav propis je nezamisliv, a općenito su rijetke zemlje koje su pribjegle ovakvom ograničavanju. Posebno iritira što ni u Republici Srpskoj ni u Brčko Distriktu ovakav uslov nije na snazi, pa su prijevoznici iz FBiH očigledno dovedeni u neravnan položaj.

Zbog navedenog su prijevoznici iz FBiH, već duže vrijeme i u više navrata, tražili izmjenu spomenutog pravilnika. Posljednji put je to traženo od Federalnog ministarstva prometa i komunikacija dopisom od 03. marta 2006. godine, ali, na žalost, iako su

izvršene neke druge gotovo nevažne izmjene Pravilnika, ova najspornija odredba nije brisana. Treba napomenuti da je i "Buldožer komisija" još 2004. godine podržala eliminiranje odredbi o starosti vozila iz Pravilnika o licenci, ali ni to nije dalo rezultate.

I na ovoj konferenciji, kao i na ranijim sastancima, ljudi od struke su ukazali na to da se mora osigurati ravnopravan status prijevoznika na području cijele BiH, te da razloga za ovakvu odredbu, sa stanovišta stručnjaka, uopće nema. Opravdanje Federalnog ministarstva prometa i komunikacija da je ova odredba ugrađena radi bezbjednosti u saobraćaju ne stoji, jer se utjecaj na bezbjednost u saobraćaju ostvaruje preko TEHNIČKE ISPRAVNOSTI, a ne preko STAROSTI vozila. Zato je rješenje u pooštrenju kontrola na tehničkom pregledu, ograničavanju broja tehničkih pregleda koji bi bili posebno verificirani za pružanje usluga ovim prijevoznicima i sličnim mjerama.

Na sve ove zahtjeve i prijedloge nadležno Ministarstvo nije odgovorilo niti dalo razumna i prihvatljiva obrazloženja, pa su auto-prijevoznici i taksi vozači odlučili da 22. juna 2006. godine, na organizirani način, izraze svoje nezadovoljstvo tako što će djelomično, u cijeloj Federaciji BiH, blokirati saobraćaj na odabranim dionicama saobraćajnica i time radikalizirati rješavanje problema koji, u nekim slučajevima, ugrožava njihovu egzistenciju. Blokade će trajati sve dotle dok se odredbe o starosti vozila ne eliminiraju iz Pravilnika o licenci.

Članovi ovih asocijacija se nadaju da će Ministarstvo, ovoga puta, brzo reagirati i izvršiti traženu izmjenu Pravilnika kako bi se izbjegle nepopularne mjere blokade. Ukoliko do blokade, ipak, dođe, nadaju se da će građani i privrednici FBiH imati razumijevanja za ovako iznuđeno izražavanje nezadovoljstva.

F. ĐIKIĆ

Prezentacija

Eurolplast group i Johnston Sweepers u BiH

U cilju unapređenja ekonomskih i trgovinskih odnosa i jačanja privrednih veza između BiH i Srbije, krajem maja realiziran je prvi zajednički projekat novootvorenog predstavništva Privredne komore Srbije u BiH i Privredne/Gospodarske komore FBiH.

Riječ je o prezentaciji kompanije Europlast d.o.o. sa sjedištem u Čačku i predstavništvom u Minhenu.

Bave se proizvodnjom opreme za javna komunalna preduzeća, odnosno više vrsta kontejnera za odlaganje smeća, specijalnih korpi za skladištenje i transport prehrambenih proizvoda (voća i povrća), europaleta HDPE, reciklažnih kanti i kontejnera, kao i vozila za čišćenje javnih površina, paletnih boksova i paleta za lagerovanje i transport prehrambenih proizvoda.

Europalete zamjenjuju standardne drvene, dok se svi proizvodi koji se koriste u prehrambenoj industriji, proizvode prema direktivama EU, za koje su privrednici iz BiH najviše zainteresirani.

Prema riječima Jasne Traudisch, suvlasnice Europlasta, na kompletan proizvodni program daju garanciju od šest godina.

Predstavljeni su i proizvodi britanske kompanije Johnston Sweepers, vodećeg proizvođača mašina za čišćenje ulica u svijetu. Proizvode nekoliko vrsta čištilica: kompaktne, kamionske, specijalne i aerodromske.

Kako je istakao Christian Scneck, menadžer za Evropu, održavanje njihovih proizvoda je jeftinije u odnosu na konkurenciju, a najveći kupci u V. Britaniji su firme koje iznajmljuju njihova vozila. Mnogo ulažu na testiranje i pokrivaju oko 40 odsto svjetskog tržišta.

Ovo je početak saradnje između P/GKFBiH i PK Srbije i očekuje se da će se nastaviti i dalje, što će doprinijeti jačanju privredne saradnje između dvije zemlje, zaključeno je nakon prezentacije.

S. V.

Grčki plan

Za pomoć privredi balkanskih zemalja

U Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, zainteresiranim privrednicima prezentiran je Grčki plan za rekonstrukciju i pomoć privredi balkanskih zemalja

Ukupan budžet grčkog Plana GPERB/ESOAB u toku 2002. do 2006. godine dostigao je iznos od 550 miliona eura. Za šest balkanskih zemalja (Bosna i Hercegovina, Albanija, Bugarska, SCG, Makedonija i Rumunija) Grčka Vlada je izdvojila sredstva kako bi pomogla političkoj stabilnosti, prilagođavanju EU i privrednom razvoju. BiH je odobreno 3,9 miliona eura.

Mala i srednja preduzeća u privatnom vlasništvu, koja se nalaze na teritoriji BiH (do 250 zaposlenih i sa osnivačima, a koji nisu velika preduzeća, izuzetno do 24 odsto), imaju pravo da konkurišu za dodjelu sredstava.

Predviđene investicije:

* industrijska proizvodnja, ali samo za osnivanje novih proizvodnih jedinica (pogona):

* poljoprivrede:

1. povrće pod staklenicima;
2. uzgoj žive stoke u zatvorenom ili poluzatvorenom prostoru;
3. uzgoj ribe modernom tehnologijom.

Potencijalni korisnici donacija moraju ispunjavati određene uslove tako da ukupna investiciona ulaganja u industriju iznose od 800 hiljada do pet miliona, a u poljoprivredu od 300 hiljada do 1,5 miliona eura. Investiciona ulaganja mogu da budu i veća, ali bespovratna sredstva neće biti odobrena na iznos koji premašuje limit.

Investitor mora da obezbijedi 40 odsto učešća i da za toliko na kraju uveća osnovnu glavnicu kapitala, a preostalih 30 odsto mogu biti kreditna sredstva (finansijske pomoći nema za kamate na kredite).

Rok za aplikaciju je kraj 2006. godine, a investicioni plan treba da bude završen i proizvodnja treba da počne u roku od tri godine od datuma prijave zahtjeva.

M. MEŠANOVIĆ

Zabranjen uvoz peradi i proizvoda od peradi

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o zabrani uvoza u BiH i prevoza preko njene teritorije peradi i proizvoda od peradi radi sprečavanja unosa aviarnе influence.

Kako je saopćeno nakon sjednice, Odluka o potpunoj zabrani uvoza peradi i proizvoda od peradi odnosi se na Afganistan, Albaniju, Bugarsku, Egipat, Hong Kong, Indiju, Indoneziju, Irak, Izrael, Japan, Južnu Koreju, Kambodžu, Kazahstan, Kinu, Laos, Nigeriju, Pakistan, Rumuniju, Rusku Federaciju, Tajland, Ukrajinu i Vijetnam.

Djelimična zabrana uvoza odnosi se samo na područja koja su proglašena zaraženim zbog pojave aviarnе influence, odnosno na Austriju, Kipar, Francusku, Grčku, Hrvatsku, Italiju, Mađarsku, Njemačku, Slovačku, Sloveniju, Srbiju i Crnu Goru, Švedsku, Švicarsku i Tursku.

U poljoprivredi

Za zapošljavanje dva miliona KM

Na prijedlog Komisije za implementaciju Programa poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi, Federalna vlada je donijela Odluku o osiguranju i utrošku dodatnih sredstava za ove namjene.

Riječ je o nova dva miliona KM koja će biti utrošena u skladu sa ranije donesenim Programom i Ugovorom federalnog Zavoda za zapošljavanje sa UPI Bankom.

Od ukupnog iznosa 3,5 odsto bit će utrošeno za troškove upravljanja, nadzora i realizacije Programa.

Zenica

ZEPS Intermetal 2006.

U Zenici je, 16. maja, otvoren 3. međunarodni sajam metala "ZEPS Intermetal 2006" na kojem su učestvovala 153 kompanije iz BiH, Austrije, Belgije, Republike Češke, Njemačke, Hrvatske, Italije, Makedonije, Holandije, Slovenije, Srbije i Crne Gore, Švajcarske i SAD-a

Premijer Federacije BiH Ahmet Hadžipašić, u svom obraćanju prilikom njegovog otvaranja, rekao je da ZEPS Intermetal, kao međunarodni sajam metala, daje svoj pečat i sliku BiH kao države koja hvata korak sa svijetom u proizvodnji čelika, željeza, rude, obojenoj metalurgiji i finalnoj obradi metala.

"ZEPS Intermetal", kako su istaknuli mnogi učesnici, postaje nezaobilazno mjesto godišnjeg okupljanja metalaca, ali, istovremeno, i potvrda ispravnosti strateškog opredjeljenja da se razvija ova privredna grana.

"Reformske promjene u prošloj godini daju pozitivne efekte u ovoj godini, a oni se ogledaju kroz visoki rast izvoza u prva četiri mjeseca ove godine, od 40,8 odsto, odnosno 1.550.000.000 KM, uz održavanje uvoza na prošlogodišnjem nivou od 2.911.000.000 KM. Metalni kompleks je pokretač povoljnih ekonomskih pokazatelja u BiH", izjavio je Petar Milanović, potpredsjednik Vanjskotrgovinske komore BiH.

U okviru programskih aktivnosti, održan je Forum metalaca BiH, kome je predsjedavao akademik prof. dr Božidar Matić.

Još jednom je potvrđeno da je ovaj sektor prednjačio u izvoznim poslovima, te je prošle godine ostvario 50 odsto ukupnog izvoza za BiH.

Na Forumu je, između ostalog, promovirana studija Ekonomskog instituta iz Sarajeva "Razvoj izvoznih potencijala konkurentnosti metalnog sektora BiH".

Analizirajući period poslovanja kompanija metalnog sektora od 2001. do 2005., na bazi pomenute studije, prof. dr Fikret Čaušević je istaknuo brojne probleme koji su obilježili ovaj period. Pored toga, ovaj sektor pokazao je vitalnost, oporavljajući se brže od mnogih, u postratnom periodu.

"Analiza ekonomičnosti i efikasnosti, u periodima od 2000. do 2002. i od 2003. do 2005., otkriva pozitivne trendove, koji stvaraju mogućnost održive poslovne ekspanzije u narednom srednjoročnom periodu, uz značajnu podršku ovog sektora u smanjenju trgovinskog deficita BiH. Odnos ukupnih troškova prema ukupnom prihodu kontinuirano je opadao od 2002. do 2005. (sa 187,2 na 106,7 odsto). U odnosu na prosječnu vrijednost, za analizirani petogodišnji period (136 odsto), odnos troškova prema ukupnom prihodu, u posljednje tri godine, bio je niži od prosjeka, uz stalnu tendenciju pada. Prosječna veličina ovog pokazatelja, za petogodišnji period, iznosi 20,4 odsto. U periodu od

je realizator P/GKFBiH (2003. godine), koji je pomenut na ovom skupu, konstatirano je da metalni sektor posjeduje potencijal koji može doprinijeti dinamičnijem napretku cjelokupne ekonomije zemlje. To potvrđuju pokazatelji poslovanja mnogih uspješnih kompanija kao što su: FEAL - Široki Brijeg, TMD Ai Gradačac, kao i cjelokupan domaći automobilski sektor.

Potencijal za dalji razvoj ovog sektora sadržan je, naročito, u proizvodnji aluminija i čelika, čijom bi preradom u finalne proizvode, realizacijom novih investicija došlo do stvaranja novih kompanija, razvoja pratećih djelatnosti, novih zaposlenja, a time i značajnog poboljšanja bh. ekonomije.

2001. do 2003., troškovi rada u odnosu na ukupne troškove rasli su i bili iznad petogodišnjeg prosjeka. Poslije 2003. učešće troškova rada u ukupnim troškovima smanjeno je sa 22 odsto 2003. na 18,8 odsto 2005. godine."

Ovi, ali i drugi pokazatelji iz Studije, ukazujući na moguć ubrzaniji rast u narednom periodu, potvrđuju ispravnost strateškog opredjeljenja da se razvija ova industrijska grana, kao jedna od najperspektivnijih.

U Strateškim pravcima razvoja metalske i elektroindustrije FBiH, čiji

Međutim, ove se kompanije susreću sa poteškoćama u poslovanju vezanim za visoke cijene energenata, visoke carinske stope na repromaterijale iz uvoza, koji se ne proizvode na domaćem tržištu, neriješen vlasnički status i slično.

Zbog navedenog, pored aktivnosti menadžmenta, neophodna je maksimalna uloga vlasti u ubrzanijoj gradnji poslovnog ambijenta, što je i poruka ovog foruma, sa navedenim konkretnim zadacima, upućenim na adrese institucija sistema.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Održan VI naučno-stručni simpozij

“Metalni i nemetalni materijali”

Međunarodni VI naučno-stručni simpozij “Metalni i nemetalni materijali”, proizvodnja - osobine - primjena, održan je u Zenici, 27. i 28. aprila, u organizaciji Univerziteta u Zenici, Fakulteta za metalurgiju i materijale BiH.

Naučni skup je započeo plenarnom sjednicom, uvodnim i pozivnim radovima za globalne teme.

Uvodnim predavanjem o temi “Moderni koncepti čelika i inovativni proizvodni procesi” predstavili su se autori iz Njemačke - Goetz Hessling, Ulrich Prael i Wolfgang Bleck.

Prezentiran je rad o najnovijim tehnologijama i razvoju industrije prerade metala autora Seada Pužića iz Australije i Fuada Begovca, dekana Fakulteta za metalurgiju i materijale.

Zapaženu prezentaciju imao je prof. dr Aziz Mujezinović o temi “Tehnološka koncepcija razvoja kompanije Mittal Steel Zenica”, predstavljenu kroz tri tehnološke proizvodne linije: liniju sa elektrolučnom peći, integralnu proizvodnu liniju i liniju kovanih proizvoda.

Interesantno je bilo i predavanje “Najnovije primjene hiperspektralne spektroskopije u industriji” Amera Smajlbegovića, koji živi i radi u SAD-u.

Dalje aktivnosti prezentacije naučno-stručnih radova uslijedile su u okviru sekcija:

I - Sekcija metalni materijali, II - Sekcija nemetalni materijali i III - Sekcija ekologija.

U okviru sekcije III, između ostalih, bila je i tema “Sustavan pristup kvaliteti i zaštiti okoliša u Aluminiju d.d. Mostar”.

U zborniku radova svoje mjesto našla je i tema “Indikatori održivosti razvoja metalne industrije u BiH”, čiji su autori zaposlenici P/GKFBiH.

Ovaj simpozij kako svojom organizacijom tako predstavljenim temama iznova potvrđuje da, bez uključenja nauke i novih tehnologija, nema bržeg razvoja na ovim prostorima.

N. Š. - M.

Završen sajam ZEPS Intermetal Najboljima uručena priznanja

Odlukom Stručnog žirija Trećeg međunarodnog sajma ZEPS Intermetal 2006. priznanje za promociju dobili su Europolis - Beograd, Merkur d.d. - Naklo, Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Sisak, Teximp S.A. Zollikon Switzerland i Željeznice Federacije BiH.

Priznanje za proizvod pripada Alatnici Lazarević - Beograd, za specijalne zupčanike i pluzne prenosnike Livnici Delta - Kakanj za livene stolice, Samostalnoj zanatskoj radnji Zupčanik - Tešanj za zupčanike sa vanjskim i unutarnjim ozubljenjem, Valjaonici cijevi Sisak za bešavne cijevi, te Helios TBLUS Količevo - Domžale za protupožarni premaz.

Specijalna priznanja Sajma za istaknut doprinos razvoju Međunarodnog sajma metala ZEPS Intermetal pripala su Miji Brajkoviću, Seidu Kapetanoviću, Božidaru Matiću i Vladi Zeničko-dobojskog kantona (ZDK).

Stručni žiri sačinjavali su predsjednik Fuad Begovac, dekan Fakulteta za metalurgiju i materijale Univerziteta u Zenici, te članovi Amir Abazović, zamjenik ministra za privredu ZDK, i Darmin Terzić, vođa projekta ZEPS Intermetal.

Za razvoj energetske mreže 286,6 miliona USD

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog sporazuma o finansiranju između BiH i Međunarodne asocijacije za razvoj - IDA za ESCEE Projekt-Komponenta za BiH Programa energetske zajednice jugoistočne Evrope.

Kako je saopćila Služba za informiranje Vijeća ministara, Prijedlog sporazuma biće upućen Predsjedništvu BiH radi donošenja odluke o prihvatanju, a za potpisnika je predložena ministrica finansija i trezora Ljerka Marić.

Ukupna vrijednost Projekta iznosi 286,6 miliona USD, a očekuje se da će doprinijeti razvoju energetske mreže u BiH i njenom uključivanju u strujnu mrežu jugoistočne Evrope.

Projekt će biti finansiran iz sredstava Evropske banke za obnovu i razvoj, Svjetske banke, Evropske investicione banke i njemačke Kreditne službe za obnovu, te domaćih kontribucija, koje će osigurati elektroprivrede Republike Srpske i BiH u iznosu od 8,9 miliona USD.

Zakoni i propisi

Izmjene Zakona o privatizaciji

Vlada FBiH je razmatrala i, na osnovu obrazloženja Ministarstva energije, rudarstva i industrije FBiH, pozitivno se izjasnila o amandmanu na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji preduzeća.

Sušтина amandmana je da Zakon omogući da se preduzeća za koja odluku o metodu, rokovima i nadležnoj agenciji za privatizaciju donosi Vlada FBiH, a čiju listu utvrđuje Parlament FBiH (preduzeća iz oblasti elektroprivrede, prometa i veza, osim cestovnog prijevoza, vodoprivrede, eksploatacije ruda i šuma, javnog informiranja, igara na sreću i industrije naoružanja i vojne opreme) privatiziraju po posebnim propisima, kao i da se dio kapitala ili ukupan državni kapital u ovim preduzećima može izuzeti od privatizacije.

Uz to, regulisano je da odluku o izuzimanju državnog kapitala od privatizacije u vrijednosti do 30 odsto donosi Vlada FBiH, a preko te vrijednosti Parlament FBiH na prijedlog Vlade FBiH.

Utvrđen Prijedlog zakona o elektronskom potpisu

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o elektronskom potpisu, čiji je predlagatelj Ministarstvo komunikacija i prometa.

Prijedlog zakona biće upućen Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje po skraćenoj proceduri.

Ovim zakonom uređuju se osnove upotrebe elektronskog potpisa i pružanje usluga u vezi sa elektronskim potpisom i ovjeravanjem.

Donošenje ovog zakona potiče razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija u svim oblastima djelovanja ekonomskih subjekata, građana i državnih tijela i otvara nove mogućnosti za razvoj ekonomije.

Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o stečajnom postupku

Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o stečajnom postupku, koji je Vlada FBiH utvrdila i po skraćenom postupku uputila u parlamentarnu proceduru, rezultat je potrebe usklađivanja sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave kojim je, između ostalog, federalna Direkcija za namjensku industriju iz nadležnosti federalnog Ministarstva odbrane stavljena u nadležnost federalnog Ministarstva energije, rudarstva i industrije.

Vlada Federacije BiH

Od 1999. do 2005. godine privatizirana 1.032 preduzeća

U skladu sa zaključcima Doma naroda Parlamenta FBiH, Vlada Federacije BiH je razmatrala i usvojila Izvještaj Agencije za privatizaciju u FBiH o toku i rezultatima privatizacije u Federaciji BiH od 1999. do 2005. godine

U ovom razdoblju ukupan prihod od privatizacije dosegao je 8,9 milijardi KM, od čega se na certifikate odnosi 8,5 milijardi, a na gotovinsko plaćanje nešto više od 425.000.000 KM. Najbolji rezultat je u ovom sedmogodišnjem razdoblju ostvaren 2002. godine, kada je prihod iznosio više od dvije milijarde KM, pretežno u certifikatima.

Takozvanom malom privatizacijom prodano je 258 firmi za ukupno nešto više od 424 miliona KM, dok je velikom privatizacijom vlasništvo promijenjeno u 323 kompanije, te tako ostvarena 674 miliona KM prihoda. Javnom ponudom dionica ostvaren je prihod od 7,83 milijarde KM. Iako je ova vrsta privatizacije provođena samo 2001. i 2002. godine, na ovaj način privatizirano je najviše kompanija (451). Do sada su ukupno privatizirane 1.032 firme, odnosno 71 odsto od planiranih, u kojima je privatizirano oko 40 odsto državnog kapitala, odnosno 5,6 milijardi KM.

Od 2002. do 2005. godine uočljivo je usporavanje procesa privatizacije, što ukazuje na pokušaje tenderske prodaje preduzeća za koje nije postojalo realno iskazano interesiranje kupaca.

Preostali neprivatizirani državni kapital iznosi 11,16 milijardi KM u 348 firmi. U 2006. godini predviđena je prodaja 26 od ukupno 61 firme iz nadležnosti APF-a.

Ukoliko bi to bilo realizirano praktično bi bila okončana privatizacija komercijalnih preduzeća i 50 odsto državnog kapitala.

Inozemni investitori postali su vlasnicima 55 preduzeća s ukupno 6.628 uposlenih.

U dijelu Izvještaja posvećenog certifikatima kaže se kako je, zaključno s 31. 12. 2005., iskorišteno za privatizaciju 67 odsto od ukupno evidentiranih 16 milijardi KM.

Vlada je zadužila Ministarstvo finansija FBiH, Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH i APF da, što brže, pripreme informaciju o tome kako su utrošena 425 miliona KM gotovog novca ostvarenog u privatizaciji.

Ured visokog predstavnika

BiH neophodna efikasna supervizija bankarskog sistema

Parlamenti u BiH morat će, ukoliko žele da BiH postigne ciljeve koje je sama postavila, tokom ljeta usvojiti značajan dio legislative i time izvršiti efikasnu superviziju bankarskog sistema BiH, stav je OHR-a

Glasnogovornica banjalučkog Ureda OHR-a Ljiljana Radetić podsjetila je na konferenciji za novinare da su tokom posljednjih nekoliko dana vođeni razgovori o modernizaciji supervizije bankarskog sistema u BiH, što je jedan od ključnih zahtjeva u pregovorima o stabilizaciji i pridruživanju.

Entitetski parlamenti trebali bi, naglasila je, usvojiti zakone o transferu koji su neophodni kako bi se u BiH uspostavio centralni sistem supervizije bankarskog sistema.

“Jedinstveni sistem supervizije bankarskog sistema dodatno bi zaštitio štetište, te će, ojačavši sigurnost bankarskog sistema i kreditnu sposobnost, pomoći poticanje ulaganja i otvaranje novih radnih mjesta”, kazala je Radetić.

U ovom trenutku, banke BiH se nalaze pod supervizijom dviju entitetskih agencija za bankarstvo.

“Zbog činjenice da je međuentitetsko bankarstvo već postalo norma, postojanje dviju regulatornih agencija je postalo suvišno i kontraproduktivno”, istakla je glasnogovornica

OHR-a ocijenivši da je skupo i neefikasno održavati dvije regulatorne agencije za bankarstvo, a troškovi će i dalje rasti kada, tokom narednih godina, BiH počne primjenjivati Direktive EU u oblasti bankarstva. Za to će biti potrebna posebna ekspertiza, koja će biti skuplja ukoliko je budu morale pružati dvije organizacije umjesto jedne.

Stav OHR-a jeste da je to reforma koja ima široku političku podršku i koja može donijeti realnu korist građanima za kratak period.

“Zbog toga je od ključne važnosti da nadležni ministri konstruktivno rade kako bi se ova predložena promjena pretočila u realnost”, rekla je Radetić i dodala da će, ukoliko dođe do brzog postizanja dogovora, za sve zainteresirane to biti situacija u kojoj svi dobijaju.

Ukoliko oba entitetska parlamenta usvoje odgovarajuće sporazume, prije oktobarskih izbora može biti uspostavljen moderan i prema evropskim standardima usklađen sistem supervizije banaka, pod pokroviteljstvom Centralne banke, umjesto odvojenih agencija za bankarstvo.

Moody's Investor Service

BiH dobila povoljniji kreditni rejting - B2

Međunarodna bonitetna kuća Moody's Investor Service je 17. maja poboljšala BiH kreditni rejting sa B3 sa pozitivnim izgledima na B2 sa stabilnim izgledima, saopćeno je iz Službe za odnose s javnošću Centralne banke BiH

Ovaj povoljniji kreditni rejting BiH dodijeljen je u svjetlu ekonomskog i institucionalnog napretka od dodjele prvog suverenog kreditnog rejtinga u martu 2004. godine.

Agencija Moody's navodi da je BiH nedavno počela pregovore sa EU o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju koji će pomoći integraciji zemlje u Evropu i političkom i ekonomskom jačanju zemlje. Značajne su i reforme u oblasti odbrane i policije.

Veća nadležnost domaćih vlasti omogućila je Uredu visokog predstavnika (OHR) u BiH da ima manju

intervenističku ulogu u upravljanju državom.

Naglašava se napredak u oblasti ekonomske politike, uključujući rješavanje pitanja kompenzacije za potraživanja po osnovu zamrznute stare devizne štednje. Porez na dodanu vrijednost (PDV) je uspješno uveden, a njegovo prikupljanje je iznad očekivanja i omogućilo dodatnu podršku javnim finansijama.

Moody's ukazuje i na pitanja koja ograničavaju rejting, među kojima je neusvajanje ustavnih promjena. Dodatnu zabrinutost predstavlja visok

deficit tekućeg računa, iako je trgovinski deficit značajno smanjen u prvom kvartalu ove godine, zahvaljujući uvođenju PDV-a.

Kreditni rejting zemlje predstavlja procjenu mogućnosti i voljnosti vlade jedne zemlje da u potpunosti i na vrijeme servisira svoj dug. Bolji kreditni rejting omogućava državi povoljnije uslove za zaduživanje na međunarodnom tržištu kapitala, odnosno izdavanje obveznica ili zaduživanje kod poslovnih banaka u svijetu. Sa boljim kreditnim rejtingom, država će se moći povoljnije zaduživati na tržištu, odnosno uz nižu kamatu, veći iznos kredita ili duži rok otplate.

Kreditni rejting je važan i za potencijalne strane investitore koji na osnovu njega dobijaju svojevrsnu sliku ekonomije zemlje u koju namjeravaju ulagati, što je važan podatak i za vladu te zemlje da bi mogla pravilno ocijeniti stanje i poduzeti neophodne korake na njegovom unapređenju.

Iako poboljšanje kreditnog rejtinga sa B3 na B2 predstavlja značajan napredak, BiH treba nastaviti sa reformskim procesima.

Kemal Kozarić, guverner CBBH

Za sada nema razloga za rast kamatnih stopa

Rast kreditne zaduženosti građana u BiH nije prekoračio granicu, pa nema razloga da Centralna banka BiH (CBBH) sada posegne za mjerama povećanja obavezne rezerve, što bi dovelo do rasta kamatnih stopa. Ovo je za "Dnevni avaz" izjavio Kemal Kozarić, guverner CBBH.

"Pomno pratimo kreditna kretanja i prema njima BiH trenutno ima najniži procenat rasta kreditne zaduženosti u regionu. Međutim, to ne znači da, ukoliko dođe do povećanja plasmana kredita u većoj mjeri, nije isključeno da ćemo reagirati", kazao je Kozarić.

Posljednji potezi vladinih monetarnih ustanova u SiCG, te Hrvatskoj bili su usmjereni prema stavljanju pod kontrolu velike zaduženosti stanovništva u tim zemljama. Bankarski krugovi su upozorili na to da bi to

moglo dovesti do ponovnog rasta kamatnih stopa.

"BH građani su prilično zaduženi i osjeća se određeno zasićenje. Zbog toga razmatramo primjenu određenih mjera koje bi više stimulisale kreditiranje privrede nego stanovništva, jer ta sredstva uglavnom idu u potrošnju", rekao je Kozarić.

Dodao je da visinu kamata u BiH određuje tržište, te da odluku o tome trebaju donijeti banke, koje sve više imaju selektivni pristup u kojem pouzdanim klijentima nude povoljnije uslove kreditiranja.

"Dobio sam potvrdu da će USAID donirati sredstva za realizaciju našeg projekta uspostave kreditnog registra za privatna lica i žirante, što će bankama dati bolje informacije o zaduženosti klijenata", naglasio je

Kozarić. Podsjetio je da je već u funkciji i registar kredita pravnih lica.

Supervizija na državnom nivou

Prema riječima Kozarića, superviziju banaka neophodno je podići na državni nivo, a najefikasnije rješenje jeste da za nju bude zadužena CBBH.

Što se tiče prijedloga ministra finansija Republike Srpske Aleksandra Džombića da se uspostavi državna agencija za bankarstvo, Kozarić kaže da je to moguće, te da takve agencije već postoje u svijetu.

Dijelovi izvještaja o rezultatima PDV-a

Javni prihodi porasli za 42 odsto

U prva tri mjeseca naplate poreza na dodatnu vrijednost (PDV), umjesto ranijeg poreza na promet, javni prihodi u BiH porasli su za 42 odsto u odnosu na isti period prošle godine, potvrđeno je u Vijeću ministara BiH

Troškovi najsiromašnijih stanovnika rastom cijena deset najosnovnijih proizvoda povećani su za tri KM po članu domaćinstva, stoji u preliminarnom izvještaju Vijeća ministara o prva tri mjeseca primjene PDV-a u BiH.

"U odnosu na Hrvatsku i Crnu Goru, nakon prva tri mjeseca primjene PDV-a zabilježen je znatno veći rast prihoda, jača poreska disciplina i smanjenje kriminala", kažu u Vijeću ministara, napominjući da od svih registrovanih PDV obveznika 97 odsto ih redovno plaća PDV, dok je ranije 30 do 35 odsto njih izbjegavalo izvršiti poreske obaveze.

Cijene proizvoda na malo, posmatrane na grupi od 19 proizvoda u koje su uključene i režiije, porasle su za šest do osam odsto u cijeloj BiH, s tim da je rast u RS bio nešto veći nego u FBiH, iako su pred uvođenje PDV-a cijene u RS bile niže nego u FBiH, stoji u ovom izvještaju, uz napomenu da kod povećanja cijena treba uzeti u obzir da je u istom periodu poskupjela i nafta koja utiče na cijene svih proizvoda.

Socijalno ugrožene kategorije su, povećanjem cijena deset najosnovnijih proizvoda u koje je uključena i struja, dodatno opterećene sa po tri KM.

Sagovornici iz Vijeća ministara BiH podsjećaju da su socijalni programi, predviđeni kao pomoć za ublažavanje posljedica uvođenja PDV, bili planirani na 50 miliona KM za cijelu BiH, ali da sada, subvencijom lijekova i pomoći za nezaposlene, iznose oko 68 miliona KM.

Nakon tri mjeseca primjene PDV-a nemoguće je procijeniti njegov uticaj na plate i penzije, "ali, prema statističkim podacima, penzije rastu".

U Vijeću ministara BiH tvrde da je za sada nemoguće govoriti o uticaju na zaposlenost, ali da je za prva tri mjeseca ove godine rast registrovane nezaposlenosti tri puta manji nego prošle godine u ovo doba.

Biće ukinuto avansno plaćanje

Komisija za vrijednosne papire FBiH, zbog pada prometa na Sarajevskoj berzi u posljednja dva mjeseca, primorana je da ukine kontroverznu odredbu iz Pravilnika o trgovanju koja obavezuje kupce dionica na Sarajevskoj berzi da unaprijed polažu avans, saznaje portal BH biznis.

Kako je istakao Hasan Čelam, predsjednik Komisije za vrijednosne papire FBiH, uslov za ukidanje ove odredbe je da Samoregulirajuća organizacija profesionalnih posrednika (SRO) formira fond pri Registru za vrijednosne papire FBiH iz kojeg bi se namirivale štete ako neko od klijenata, eventualno, ne plati kupljene dionice.

Ako SRO formira pomenuti fond, Komisija je spremna ukinuti odredbu o avansnom plaćanju do sredine ove godine. Zbog ove odredbe, u posljednja dva mjeseca promet na Sarajevskoj berzi je drastično pao. I veliki i mali investitori, posebno iz inostranstva, bukvalno su prestali trgovati dionicama na Sarajevskoj berzi.

Zbog pada prometa na Sarajevskoj berzi nedavno je provedena i analiza u brokerskim kućama koja je pokazala da su klijenti BH brokerskih kuća kao glavni razlog za prestanak trgovanja naveli upravo ovu odluku o avansnom plaćanju.

Zlatan Dedić, direktor
Sarajevske berze

Na SASE za sada neće biti petog dana trgovanja

Direktor Sarajevske berze Zlatan Dedić izjavio je za "Dnevni avaz" da Sarajevska berza za sada neće uvoditi redovno trgovanje petkom, s tim da se druge vrste trgovanja (aukcijske prodaje) obavljaju svih pet dana.

Dodao je da u Upravi Sarajevske berze ozbiljno razmatraju prijedlog da petak bude iskorišten za jednu vrstu specijalnog trgovanja - državnim obveznicama koje se u većem obimu očekuju na Berzi. Istakao je da i Banjalučka berza, najvjerojatnije, petak koristi za ovu vrstu trgovanja, s obzirom na relativno drugačiji dionički kapital u RS.

Za razliku od Federacije BiH, privatizacijskim zakonima u RS državni kapital je usmjeravan i u pojedine fondove. Takav kapital sve se češće javlja i na tržištu vrijednosnih papira.

Bankari G10

Rast potiče inflaciju

Čelnici centralnih banaka deset industrijski najrazvijenijih zemalja svijeta (G10) upozorili su na to kako valja posvetiti "izuzetnu pažnju" sprečavanju da globalni gospodarski rast ne počne izazivati inflaciju. Jean-Claude Trichet, glasnogovornik skupine guvernera centralnih banaka G10 i predsjednik ECB, upozorio je na to kreatorne monetarne politike da ne smiju biti zadovoljni sami sobom istaknuvši da inflatorni pritisci počinju rasti u razdobljima visokih cijena potrošne robe i energenata.

"Nije trenutak za samozadovoljstvo želimo li da ovaj globalni rast bude održiv. Moramo paziti kako rast ne bi završio inflacijom", kazao je Trichet u kratkom obraćanju novinarima nakon sastanka G10 u Banci za međunarodna poravnanja (BIS).

"Globalni gospodarski rast ostaje snažan i kontinuiran", kazao je on, ali je upozorio na to kako "postoje elementi koji zahtijevaju pažnju, osobito oni vezani uz opasnost od izbijanja inflacije".

EBRD manje ulaže u centralnu Evropu

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD) namjerava prestati s poduzimanjem novih aktivnosti na području centralne Evrope, te se planira usredotočiti na manje razvijene zemlje Balkana i bivšega Sovjetskog Saveza, piše "Financial Times".

Očekuje se da takvi prijedlozi konačno odobrenje osiguraju na redovnom godišnjem sastanku EBRD-a u Londonu, koji će biti održan kasnije ovoga mjeseca, a na kojem će guverneri razmotriti petogodišnji plan Banke od 2006. do 2010. Takav potez uslijedio je, prema pisanju FT-a, nakon višegodišnjeg natezanja između Sjedinjenih Država i evropskih država predvođenih Francuskom o brzini i vremenskom okviru za smanjenje aktivnosti EBRD-a u centralnoj Europi.

U BiH

Povećana nezaposlenost za 2,82 odsto

Od 31. marta 2005. do 31. marta 2006. godine, broj registrovanih nezaposlenih osoba u BiH se povećao za 14.143 osobe ili 2,82 odsto, prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje BiH.

Prema formalnim statistikama, stopa nezaposlenosti na nivou BiH sa 31. decembrom 2005. godine iznosila je 44,10 odsto.

Prema procjenama Agencije za statistiku BiH iz oktobra 2005. godine, stopa nezaposlenosti u BiH iznosila je 24 odsto, a rezultati su dobijeni na osnovu provedene ankete ostvarivanja prihoda na 1.500 domaćinstava u BiH. Međutim, Svjetska banka u nekoliko svojih studija navodi

da bi stopa nezaposlenosti u BiH mogla biti oko 16,4 odsto.

Kada je u pitanju status zaposlenih, većinu radnika iz neformalnog sektora zapošljavaju privatni poslodavci, 46 odsto, a oko 28 odsto su samozaposleni.

Najveći dio neformalno zaposlenih je u poljoprivredi (47 odsto), građevinarstvu (17 odsto), te ugostiteljstvu i turizmu (oko 15 odsto).

Prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje BiH, u FBiH se broj registrovanih nezaposlenih od 31. marta 2005. do 31. marta 2006. povećao za 19.950 ili 6,02 odsto.

U Republici Srpskoj broj registrovanih nezaposlenih osoba se smanjio za 5.871 osobu ili 4,51 odsto.

U Brčko Distriktu BiH broj registrovanih nezaposlenih osoba se povećao za 64 osobe ili 0,35 odsto. Od 31. decembra 2005. do 31. marta 2006. godine broj registrovanih nezaposlenih osoba u BiH se povećao za 7.045 osoba ili 1,39 odsto.

U FBiH se broj registrovanih nezaposlenih u ovom periodu povećao za 3.889 osoba ili 1,12 odsto, u RS za 3.000 osoba ili 2,11 odsto, a u Brčko Distriktu BiH se povećao za 156 osoba ili 0,86 odsto.

Agencija za rad i zapošljavanje BiH

Uskoro sporazum o zapošljavanju između BiH i Italije

Do kraja ove godine očekuje se potpisivanje sporazuma o zapošljavanju između BiH i Italije, kao rezultat projekta "Razvoj tržišta rada u Jadranskom regionu" (SVILMA), koji će omogućiti zapošljavanje radne snage iz BiH u sedam talijanskih regija, izjavio je Huso Sarić, direktor Agencije za rad i zapošljavanje BiH.

Prema njegovim riječima, potpisivanje sporazuma o zapošljavanju između dvije zemlje će omogućiti kvalitetno i transparentno zapošljavanje bh. radnika u Italiji.

Projekat SVILMA, čija je implementacija počela u januaru 2004. godine, finansira se iz sredstava projekta Interreg III a, koji obuhvata prekograničnu saradnju u Jadranskom regionu.

Osnovni zadaci u okviru projekta su uspostavljanje jedinstvenog tržišta rada Jadranske regije i stvaranje jedinstvene baze podataka tržišta rada, a u cilju potpisivanja sporazuma o zapošljavanju radnika posebnih stručnih profila u skladu sa potrebama talijanskih poslodavaca.

Sarić je kazao da se najveća potreba za radnom snagom talijanskih poslodavaca odnosi na zanimanja iz

oblasti građevinarstva, metaloprerađivačke industrije, zdravstva i turizma.

"Sporazum o zapošljavanju između Italije i BiH, čije potpisivanje očekujemo do kraja ove godine, definišaće, između ostalog, kvote i kvali-

fikacije radnika za kojima postoji potražnja od strane talijanskih poslodavaca. Realizacija ovog sporazuma, odnosno legalan odlazak radnika iz BiH u italijanska preduzeća, očekuje se u 2007. godini", pojasnio je Sarić.

Vijeće ministara BiH

Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja sa Slovenijom

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog sporazuma između Republike Slovenije i BiH o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i imovinu, saopćeno je iz Službe za informiranje Vijeća ministara BiH.

Utvrđen je Prijedlog sporazuma između Republike Austrije i BiH o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu. Prijedlozi sporazuma uputit će se Predsjedništvu BiH u proceduru donošenja odluka o njihovom prihvatanju, a za potpisnika je predložena ministrica finansija i trezora Ljerka Marić.

Vijeće ministara BiH je, između ostalog, utvrdilo Prijedlog sporazuma o zračnom prometu između BiH i Republike Francuske, čiji je predlagач Ministarstvo komunikacija i prometa. Kako je saopćeno iz Službe za informiranje Vijeća ministara BiH, utvrđen je Prijedlog sporazuma o zračnom prometu između BiH i Islamske Republike Pakistan.

Prijedlozi ovih sporazuma zajedno s izvještajima o obavljenim pregovorima uputit će se Predsjedništvu BiH, a za potpisnika je predložen ministar komunikacija i prometa Branko Dokić.

Predloženim sporazumima uspostavlja se zračni promet i uvode redovne linije između zemalja ugovornica.

Deficit u prva četiri mjeseca 1,4 milijarde KM

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u aprilu ove godine BiH je ostvarila ukupan robni promet sa inozemstvom u vrijednosti od 1,3 milijarde KM, od kojih se na izvoz odnosi 454,1 milion KM ili 33,8 posto, a na uvoz 889,3 miliona KM ili 66,2 posto. U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u posmatranom periodu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 51,1 posto

U prva četiri mjeseca ove godine BiH je ostvarila izvoz u vrijednosti od 1,5 milijardi KM, što je za 41,1 posto više u odnosu na isti period prethodne godine.

U istom periodu BiH je ostvarila uvoz u vrijednosti od 2,9 milijardi KM, što je za 0,2 manje u odnosu na isti period prethodne godine.

BiH je u prva četiri mjeseca ove godine u robnom prometu sa inozemstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od 1,4 milijarde KM.

Prošlog mjeseca najveće učešće u izvozu BiH ostvareno je u sektoru "Proizvodi svrstani po materijalu", sa ukupnom vrijednošću od 123,8 miliona KM, što iznosi 27 posto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je u sektoru "Strojevi i transportna sredstva", sa ukupnom vrijednošću od 104,8 miliona KM, što iznosi 22,9 posto od ukupnog izvoza.

Prošlog mjeseca najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "Proizvodi svrstani po materijalu", sa ukupnom vrijednošću od 181,2 miliona KM, što iznosi 20,3 posto od ukupnog uvoza.

Obim uvoza u sektoru "Strojevi i transportna sredstva" je 179 miliona KM, što iznosi 20,1 posto od ukupnog uvoza.

Kada je riječ o prehrambenim proizvodima, u prva četiri mjeseca ove godine u okviru sektora "Hrana i žive životinje" najviše se izvozilo povrća i voća u vrijednosti od 10,7 miliona KM.

Značajno učešće u izvozu ostvareno je u okviru grupe proizvoda "Mliječni proizvodi i jaja", u vrijednosti od 9,2 miliona KM.

U prva četiri mjeseca ove godine, u okviru sektora "Hrana i žive životinje" najveće učešće u uvozu ostvareno je iz grupe "Povrće i voće", u

vrijednosti od 69,8 miliona KM, dok je na drugom mjestu uvoz "Žitarice i proizvodi", u vrijednosti 69,7 miliona KM. Značajan dio uvoza odnosio se na uvoz "mesa i prerađevina od mesa" u vrijednosti od 34,1 milion KM.

Posmatrano ukupno na nivou sektora "Hrana i žive životinje", u prva četiri mjeseca ove godine BiH je ostvarila pokrivenost uvoza izvozom u iznosu od 13,2 posto, u okviru toga pokrivenost uvoza izvozom mesa mesnih prerađevina bila je 8,1 posto, povrća i voća 15,4 posto, te mliječnih proizvoda i jaja 28,9 posto.

Istovremeno, u sektoru "Pića i duhan" pokrivenost uvoza izvozom je 6,5 posto.

U martu

Prosječna neto plata 590,68 KM

Prosječna isplaćena neto plata po zaposlenom za mart 2006. godine u Federaciji BiH iznosila je 590,68 KM. Tokom marta došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 1,94 posto.

Od januara do marta 2006. godine prosječna mjesečna isplaćena neto plata iznosila je 587,33 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do porasta prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 7,78 posto.

Najviša prosječna isplaćena neto plata zabilježena je u Kantonu Sarajevo i ona iznosi 751,51 KM, zatim u Hercegovačko-neretvanskom kantonu 639,91 KM, dok je najniža prosječna isplaćena neto-plata zabilježena u Zeničko-dobojskom kantonu i iznosi 468 KM.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plata po zaposlenom za mart u FBiH iznosi 868,65 KM.

U aprilu

Potrošačka korpa 495 KM

Izdaci za ishranu i piće, prema potrošačkoj korpi, u aprilu ove godine u Federaciji BiH iznose 495,03 KM, što je za 1,74 KM ili za 0,35 posto više u odnosu na mart kada su iznosili 493,29 KM.

Prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, a posmatrano po sjedištima kantona, za potrošačku korpu u aprilu ove godine najviše se trebalo izdvojiti u Širokom Brijegu i to 554,51 KM, Mostaru 536,13 KM, zatim u Livnu 530,98 KM, dok je najjeftinija potrošačka korpa bila u Goraždu 446,71 KM.

BiH u Hrvatsku izvezla samo 74,8 miliona KM

BiH je u aprilu ove godine izvezla robe u Hrvatsku, u vrijednosti od 74,8 miliona KM, što je 16,2 posto od ukupno ostvarenog izvoza, dok je istog mjeseca u našu zemlju iz Hrvatske uvezeno čak 156,7 miliona KM, podaci su Agencije za statistiku BiH

Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju i Crnu Goru, u vrijednosti od 55,3 miliona KM, što je 12,1 posto.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u aprilu je BiH najviše izvozila u EU, u vrijednosti od 281,4 miliona KM, što je 61,8 posto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, BiH je najviše izvezla robe u Austriju, u vrijednosti od 64,9 miliona KM, što je 14 posto od ukupnog ostvarenog izvoza.

Kada je riječ o uvozu, BiH je u aprilu najviše uvezla robe iz Hrvatske, u vrijednosti od 156,7 miliona KM, što je 34,3 posto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz SCG, u vrijednosti od 87,5 miliona KM, što je 19,1 posto.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u aprilu je BiH najviše uvezla robe iz EU, u vrijednosti od 406,1 milion KM, što je 45,6 posto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU najviše se uvozilo iz Njemačke, u vrijednosti od 107,6 miliona KM, to je 12 posto od ukupnog ostvarenog uvoza. U prva četiri mjeseca ove godine, BiH je sa susjednim zemljama imala pokrivenost uvoza izvozom, sa Hrvatskom 53,6 posto, s SCG 63 posto, dok je ta pokrivenost s Italijom 95,6 posto, s Slovenijom 74,9 posto, Francuskom 44,9 posto, Njemačkom 53,1 posto i s Austrijom 124,5 posto.

U prva četiri mjeseca ove godine BiH je najveći izvoz u Hrvatsku ostvarila u sektoru "Proizvodi razvrstani prema materijalu", u vrijednosti od 136,1 milion KM, te u sektoru "Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi" u vrijednosti od 43,1 milion KM.

Najveći obim uvoza iz Hrvatske bio je registriran kod uvoza proizvođa iz sektora "Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi" u vrijednosti od 194 miliona KM i sektora "Hrana i žive životinje" u vrijednosti od 71 milion KM.

Istovremeno, BiH je u robnoj razmjeni sa SCG najveći izvoz ostvarila u sektorima "Proizvodi razvrstani prema materijalu", u vrijednosti od 48,7 miliona KM i "Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi" u vrijednosti 32,8 miliona KM.

Iz SCG najveći dio uvoza u BiH odnosio se na grupu proizvoda iz sektora "Hrana i žive životinje", u iznosu od 60,5 miliona KM i sektora "Kemijski proizvodi" u iznosu od 37,4 miliona KM.

U robnoj razmjeni sa Slovenijom, BiH je najveći izvoz ostvarila u sektorima "Strojevi i transportna sredstva" u vrijednosti od 59 miliona KM i "Proizvodi razvrstani prema materijalu", u vrijednosti od 54,3 miliona KM, dok se najveći dio uvoza iz Slovenije odnosio na uvoz proizvoda

iz sektora "Proizvodi razvrstani prema materijalu", u vrijednosti od 87,2 miliona KM i sektora "Strojevi i transportna sredstva", u vrijednosti od 49,5 miliona KM.

Kod izvoza i uvoza proizvoda prema Glavnim industrijskim grupacijama (GIG) prema krajnjoj ekonomskoj namjeni, moguće je primijetiti da se od ukupno ostvarenog uvoza u periodu januar - april 2006. godine najveći dio proizvoda odnosio na uvoz intermedijarnih proizvoda, osim energije, u vrijednosti od jedne milijarde KM ili 34,4 posto od ukupno ostvarenog uvoza.

Značajan dio uvoza odnosio se na uvoz grupe netrajnih proizvoda za široku potrošnju u vrijednosti od 702,5 miliona KM.

BiH je najveći dio izvoza ostvarila kod grupe intermedijarnih proizvoda, osim energije u vrijednosti 857,5 miliona KM (55,9 posto od ukupno ostvarenog izvoza) i netrajnih proizvoda za široku potrošnju u vrijednosti od 228 miliona KM ili 14,8 posto od ukupno ostvarenog izvoza.

U aprilu

Troškovi života viši za 6,2 posto

Prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH, ukupni troškovi života u aprilu ove godine niži su za 0,5 posto u odnosu na mart, s tim da su za robu niži za 0,7 posto, a za usluge viši za 0,1 posto. Troškovi za opremu stana su viši za 0,3 posto, te za ishranu 0,1 posto.

Troškovi za obrazovanje i kulturu viši su za 0,5 posto, za odjeću i obuću 0,2 posto.

Povećani su i troškovi za higijenu i njegu zdravlja za 0,2 posto, dok su troškovi za duhan i piće niži za 0,1 posto.

Ukupni troškovi života u aprilu ove godine viši su za 5,8 posto u odnosu na prosječne troškove iz 2005. godine, u odnosu na decembar prošle godine viši su za 3,8 posto, te u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 6,2 posto.

Industrijska proizvodnja u aprilu veća za 7,4 posto

Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u aprilu, u odnosu na mart ove godine, veća je za 7,4 posto. U odnosu na industrijsku proizvodnju iz aprila 2005., veća je za 10,4 posto, dok je u aprilu ove godine, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine, veća za 8,1 posto.

U prošlom mjesecu, posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju lani, industrijska proizvodnja u području "prerađivačke industrije" veća je za 9,1 posto, u području "rudarstva" veća je za 0,5 posto, a u području "snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom" veća je za 9,9 posto.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda, od januara do aprila, u odnosu na isti period prošle godine, proizvodnja bilježi povećanje intermedijarnih proizvoda, osim energije i kapitalnih proizvoda.

Istovremeno, zabilježeno je smanjenje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, trajnih proizvoda za široku potrošnju i proizvoda iz grupe neraspoređeno.

BiH gubi tri milijarde dolara

Dostigli 60 posto predratnog BDP-a

Bosna i Hercegovina je dostigla 60 posto razine predratnog bruto društvenog proizvoda (BDP), što je u rangu Srbije i Crne Gore, ali kudikamo je manji nego u Hrvatskoj i Sloveniji. Vlast u BiH iznosi drugačije procjene BDP-a i tvrdi da bi već u iduće dvije godine mogao dostići razinu na kojoj je bio prije

rata, ali šanse za to vrlo su male, piše "Večernji list".

Podaci kojima se koriste stručne institucije, uključujući banjalučki Ekonomski institut, govore da još dugo nećemo dostići prijeratni BDP-e. Prema tim podacima, FBiH u nešto je povoljnijoj poziciji jer je BDP-e u tome entitetu 62 posto predratnog BDP-a,

procijenjena na 2.500 dolara po stanovniku. U Republici Srpskoj sadašnji je BDP-e 55 posto predratnoga.

Premda i te podatke treba uzimati s rezervom, jer u BiH nema razrađene metodologije mjerenja BDP-a, a ni popisa stanovništva, koji je osnova za ta mjerenja, činjenica je da je BiH u priličnom zaostatku za većinom tranzicijskih zemalja.

Pod pretpostavkom da su podaci približno tačni, ispada da je BiH u proteklih 14 godina ostvarila oko 22 milijarde, a izgubila oko 25 milijardi dolara. Deficit tri milijarde dolara moći će se nadoknaditi samo uz kontinuirani gospodarski rast.

BiH i Francuska potpisale Memorandum

Saradnja na području razvoja turizma

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i francuska Ambasada u BiH u Sarajevu su potpisali Memorandum o razumijevanju. Potpisnici su ministar Dragan Doko, te francuski ambasador u BiH Henry Zipper de Fabiani. Memorandum predstavlja tehničku saradnju na području razvoja turizma u BiH između Ministarstva i Francuske. U skladu sa odredbama Memoranduma, Francusko veleposlanstvo u BiH raspoređuje u Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa savjetnika za turizam, službenika francuske državne administracije. Ova saradnja ima za cilj doprinijeti jačanju kapaciteta za turizam u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u skladu sa dobrom praksom Francuske. Istovremeno, saradnja treba doprinijeti organizovanijem pristupu promociji i razvoju turizma i turističke ponude BiH, vrednovanju turističkih potencijala, obrazovanju u turizmu, kao i prilagođavanju evropskim normama u ovoj oblasti. Na ovaj način Francuska, jedan od svjetskih lidera u oblasti turizma, želi podržati BiH u njenim naporima da izgradi turističku industriju koja će osigurati održivi razvoj i zaštitu ekološke ravnoteže u zemlji. Francuska želi doprinijeti otvaranju ka svjetskom tržištu turističkih potencijala BiH. Angažman savjetnika za turizam prestaje 31. avgusta 2007. godine i može se obnoviti pod uslovom, s jedne strane, raspoloživosti proračuna Francuske, a, s druge, pristanka ministra za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose.

(Poslovne novosti)

Pravo i politika tržišnog natjecanja (konkurencije) u EU

U skladu sa pravnim nasljeđem Zajednice (acquis), tržišno natjecanje obuhvata politiku tržišnog natjecanja u užem smislu (antitrust) i kontrolu državne pomoći (stateaid), pa acquis obuhvata pravila i postupke za suzbijanje djelovanja suprotnih tržišnom natjecanju od poduzeća (ograničavajuće sporazume između poduzetnika i zloupotrebu vladajućeg položaja), te za sprečavanje vlada u davanju državne pomoći koja narušava tržišno natjecanje (konkurenciju) na unutrašnjem tržištu

Općenito, pravila tržišnog natjecanja direktno se primjenjuju na području EU, a države članice moraju u cijelosti saradivati sa Evropskom komisijom u njihovom provođenju.

Politika zaštite tržišnog natjecanja (konkurencije) uključena je u aktivnosti EU još od osnivanja, odnosno zaključivanja Ugovora o osnivanju, kao dio politike usmjerene prema stvaranju ekonomske integracije među zemljama članicama. Takvu ekonomsku integraciju bilo je moguće postići samo jačanjem unutrašnjeg tržišta kao ključnog aspekta zajedničkog tržišta EU, odnosno ukidanjem svih prepreka koje stoje na putu trgovini među zemljama članicama.

Šta je "politika konkurencije"?

"Politika konkurencije" je ključno oruđe u zaštiti i unapređivanju privrednih aktivnosti koje obezbjeđuje i garantuje poštenje u radu privatnog sektora. Ona određuje mjesto države u ekonomskom životu zemlje, odnosno aktivnosti kojima će se baviti država i aktivnosti koje će preduzimati samo privatni sektor. Ona reguliše i način na koji će poslovati privatni sektor, tako da to poslovanje bude u interesu cijelog društva.

Uloga politike tržišnog natjecanja kao instrumenta stvaranja jedinstvenog tržišta važna je za razumijevanje konkurencije EU. To razlikuje i čini jedinstvenim pravo konkurencije EU u odnosu na pravo konkurencije u bilo kojoj drugoj zemlji, pa čak i u samim zemljama članicama.

U stvari, pravo konkurencije ima za cilj:

- * Zaštitu konkurencije među poduzetnicima;

- * Stvaranje jedinstvenog evropskog tržišta koji je često diktirao razvoj zakonodavstva i prakse tržišnog natjecanja u EU.

Pravo i politika konkurencije je imala glavno mjesto i ulogu u razvijanju EU.

U osnovi, pravo konkurencije EU uređuje sljedeće:

- zabranu sklapanja sporazuma između poduzetnika koji utječu ili bi mogli utjecati na trgovinu između zemalja članica, i koji za cilj ili posl-

edicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja unutar zajedničkog tržišta;

- zabranu zloupotrebe vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na zajedničkom tržištu;

- zabranu davanja državne pomoći koju odobravaju države članice, a koja narušava ili prijeti narušavanju tržišnog natjecanja tako što određene poduzetnike ili proizvodnju određene robe stavlja u povoljniji položaj;

- zabranu mjera koje su u suprotnosti sa Ugovorom o EZ-u (koje se, uglavnom, odnose na javna preduzeća i preduzeća kojima države članice daju posebna ili isključiva prava).

"Dobra politika konkurencije može da pomogne razvoju zemlje privlačenjem stranih investitora obično tako što se učvršćuje njihovo povjerenje. Ali, politika konkurencije i propisi koji je regulišu mogu da budu neuspješni ako nisu razvijeni u širem pravnom kontekstu i u vezi sa poslovnim okruženjem." (citat iz Antikorupcijskog priručnika)

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

Za finansiranje reformi

Program IPA 2007. do 2013.

IPA je novi pretpristupni instrument za finansiranje reformi u državama kandidatima za članstvo u EU koji će zamijeniti programe Phare, ISPA, SAPARD i CARDS

Cilj ovog instrumenta je da olakša i objedini finansijsku pomoć državama kandidatima, kao i potencijalnim kandidatima za ulazak u Evropsku uniju. Finansijski okvir za IPA je deset milijardi eura, koliko će članice Unije izdvojiti kao pomoć od 2007. do 2013. za potencijalne i buduće članice EU.

IPA program imaće pet komponenti. Prva će se odnositi na izgradnju institucija i stabilnost, a druga na regionalnu saradnju. Ostale tri namijenjene su zemljama kandidatima kao što su Hrvatska i Makedonija. Na raspolaganju će biti poljoprivredni, regionalni i socijalni fondovi.

Pet komponenata:

1. Pomoć tranziciji i jačanju institucija (CARDS nacionalni)
  - Izgradnja administrativnih i sudskih kapaciteta
  - Podrška ispunjavanju političkih i ekonomskih kriterija za članstvo
2. Regionalna i prekogranična saradnja (CARDS regionalni, Interreg III)
  - Održiv ekonomski i socijalni razvoj
  - Okoliš, javno zdravstvo, prevencija i borba protiv organizovanog kriminala
  - Efikasne i sigurne granice
  - Promocija lokalnih aktivnosti između građana
3. Regionalni razvoj
4. Razvoj ljudskih potencijala
5. Ruralni razvoj

OP6 - Šesti okvirni program

Šesti okvirni program (Sixth Framework Programme - FP6) je glavni program Evropske unije za istraživanje, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti. Utemeljen na Ugovoru o osnivanju EU, Okvirni program vođen je sa dva strateška cilja: osnažiti naučnu i tehnološku bazu evropske industrije i povećati njenu međunarodnu konkurentnost, istovremeno promovirajući istraživačke aktivnosti koje podupiru druge politike EU.

Ovi strateški ciljevi namjeravaju se ostvariti kroz interno evropsko tržište za nauku i tehnologiju, odnosno kreiranjem Evropskog istraživačkog prostora (European Research Area - ERA), koji će omogućiti bolje iskorištavanje postojećih istraživačkih kapaciteta i napora uloženi u istraživanje i razvoj u Evropi.

Na taj način Evropska unija namjerava održati konkurentnost i povećati nivo svog privrednog i tehnološkog razvoja, te dostići SAD i Japan u tehnologijama u kojima nedostaje za njima.

Struktura FP6 programa podijeljena je u četiri cjeline:

- 1) tematski prioriteti,
- 2) strukturiranje evropskog istraživačkog prostora,
- 3) jačanje temelja evropskog istraživačkog prostora,
- 4) specifične aktivnosti koje pokrivaju šire područje istraživanja.

Vezano za Šesti okvirni program, u BiH je kao prvi pilot-projekt u zemljama zapadnog Balkana uspostavljen NIP sistem (Informativno tijelo za BiH), kako bi se aktivno podržao proces integracije BiH u evropski istraživački prostor. Ured NIP obezbjeđuje svojim potencijalnim klijentima, koji su, prije svega, istraživači sa univerziteta ili iz industrijskog sektora, sve relevantne informacije neophodne radi aktivnog učešća u zajedničkim evropskim istraživačkim projektima i pristupa evropskim fondovima za istraživanje i tehnološki razvoj, tj. konsultacije, ali i organizaciju seminara, informacije dostupne on-line, distribuciju materijala itd. Direktor Ammar Miraščija je imenovan državnim koordinatorom za Okvirni program 6 u BiH.

Sjedište Ureda: NIP FP6 BiH Zmaja od Bosne 8, Kampus Univerziteta u Sarajevu, telefon/faks: (033) 559 520, 559 521, e-mail: info@nip-fp6.ba, web stranica: www.nip-fp6.ba.

U Banjoj Luci

Seminar o programu EU u BiH

Euro info korespondentni centar (EICC) Vanjskotrgovinske komore BiH, u saradnji sa Privrednom komorom Republike Srpske i P/Gospodarskom komorom Federacije BiH, 17. maja, u Banjoj Luci, održao je seminar "Program Evropske unije u BiH".

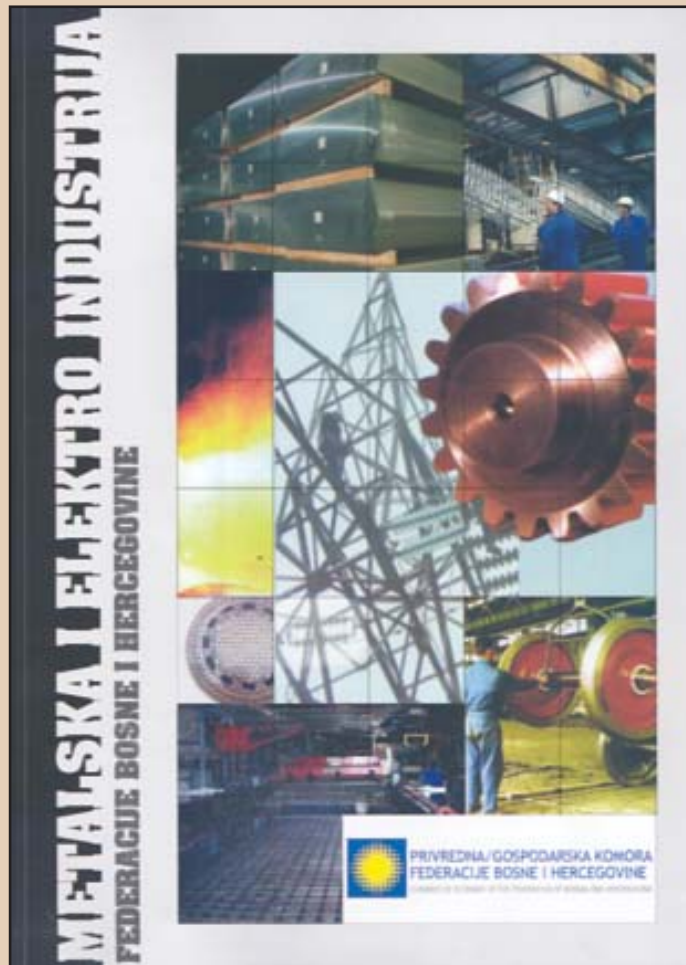
Ovaj projekat finansira EU, a cilj je informiranje učesnika o programima EU, naročito onim koji mogu biti od važnosti za BiH, kao što su šesti okvirni program EU (OP6), INTERREG III, IPA i CARDS.

Istovremeno, cilj seminara je bio informirati poslovnu i širu zainteresiranu javnost u BiH o prilikama i obavezama vezanim za programe EU.

Slovenski ekspert za razvoj malih i srednjih preduzeća Irena Rezec je na seminaru predstavila aktuelne informacije o programima EU, glavne karakteristike OP6, od izrade prijedloga u okviru OP6 projekata, do njihove uspješne implementacije.

Dosadašnja iskustva BiH na evropskim projektima izložio je predstavnik Informativnog tijela za OP6 u BiH Ammar Miraščija, a iskustva BiH vezana za programe IPA, Interreg III i CARDS predstavio je predstavnik Direkcije za evropske integracije BiH Kenan Tahmišćić.

S ciljem postizanja veće upućenosti o izvorima finansiranja od EU, ovaj seminar će doprinijeti većem učešću domaćih subjekata u evropskim programima.

Članovima Udruženja metalske i elektroindustrije P/GKFBiH

POZIV

Pozivamo Vas da prisustvujete vanrednoj sjednici Udruženja MEI, koja će se održati 31. maja (srijeda) u prostorijama Komore (velika sala - prizemlje) u Sarajevu, Branislava Đurđeva 10, sa početkom u 11 sati.

Za Sjednicu je predviđena:

- * Promocija kataloga metalske i elektroindustrije FBiH,
- * Aktuelna pitanja u poslovanju ovog sektora.

Svim zainteresiranim Katalog će biti dostupan odmah, po cijeni od 25 KM, po primjerku.

Molim da potvrdite Vaše prisustvo, kao i da najavite broj primjeraka koji želite, kako bismo obezbijili dovoljan broj.

Telefon: 033 220 956; faks: 033 217 783; e-mail: n.sehic@kfbih.com

Sjednici su pozvani da prisustvuju:

Članovi UMEI predstavljeni u Katalogu

Gosti: predstavnici privrednih komora Njemačke, Austrije, Slovenije, Hrvatske, Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, FMERI, Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, Privredne komore RS, GTZ-a, visokoškolskih ustanova, sredstava javnog informiranja.

Koordinator- savjetnik:
Mr Nafija Šehić - Mušić

Predsjednik OUMEI:
Ramo Buđevac, dipl. inž, s.r.